

Piedzīvojuma stāsts

1. Lasi D. Defo romāna “Robinsons Krūzo” fragmentu!

Kuģa katastrofa

Skaidro vārdus!

Esmu dzimis 1632. gadā Anglijas pilsētā Jorkā. Tēvs ļoti gribēja, lai es kļūstu par **juristu**, taču mani vairāk vilināja jūra. Tiklīdz biju paaudzies, pieteicos darbā uz

kuģa, kas devās uz tālām zemēm.

Kādu laiku jūrnieka gaitas nesa man vien veiksmi un **pārticību**. Iepirku preces vienā ostā un pārdevu citā par daudz augstāku cenu. Pamanījos pat iegādāties **kafijas plantāciju** Brazīlijā. Bet tad kādu dienu, burājot gar Dienvidamerikas krastiem, mūsu kuģis iekļuva vētrā.

Stiprais vējš aizpūta mūs prom no **kursa**, un kapteinis, **tālskatī** ieraudzījis zemi, nezināja, kur īsti atrodamies.

Cerēdams atrast **patvērumu**, viņš stūrēja kuģi uz svešā krasta pusi. Diemžēl mēs uzskrējām uz **sēkļa** vēl lielu gabalu pirms krasta. Kuģis ātri vien pieplūda ar ūdeni un sāka grimt. Steigšus nolaidām draudīgajos viļņos nelielu glābšanas laivu.

Taču spēcīgie viļņi laiviņu drīz vien apgāza. Mēs iekritām jūrā un sākām peldēt. Nezinu, cik ilgi cīnījies ar ūdeņiem; atceros vien to, ka sāka jau satumst vakars, kad beidzot sajutu zem kājām asus akmentiņus. Brīnumainā kārtā biju dzīvs izkļuvis krastā. Rīstīdamies un spļaudams sāļo ūdeni, izrāpos **raupjajās** smiltīs.

Pārmeklēju vientuļo krastu, taču neatradu nevienu no saviem ceļabiedriem. Tad man ienāca prātā **biedējoša** doma – ja nu šeit mīt plēsīgie zvēri, kas var uzbrukt un saplosīt mani gabalos? Bija jāatrod kāda droša vieta, kur pārļaut nakti. Aizsteidzos no pludmales iekšā **tropiskos džungļos**. Tur uzrāpos kādā kokā, iekārtojos uz liela, resna zara un aizmiglu ciešā miegā.

Kad pamodos, spoži spīdēja saule. Vējš bija pierimis, un jūra – mierīga. Biju ļoti pārsteigts, ieraugot mūsu cietušo kuģi. Vētra to piedzinusi tuvāk krastam, un tagad tas bija pamatīgi uzsēdies uz smilšainā **sēkļa**.

Es iesaucos, cerēdams sadzirdēt kāda ceļabiedra balsi. Taču neviens neatbildēja. Biju palicis viens. Viens svešā pasaules malā! Man nebija ne jausmas, vai esmu nokļuvis atpakaļ Dienvidamerikas krastā vai izmests uz vientuļas salas. Neviens cilvēks nebija nācis palūkoties uz **kuģa vraku**. Tas nozīmēja, ka

šis apvidus laikam ir neapdzīvots. Un nebūs nevienas dzīvas dvēseles, ar ko dalīties bēdās.

Kādu brīdi sēdēju uz klints, apcerēdams savu grūto likteni. Bet tad teicu sev: “Saņemies! Vai tad neapjēdz, kā tev ir paveicies? Visi tava kuģa jūrnieki ir gājuši bojā, bet tu esi dzīvs. Ja gribi izdzīvot un sagaidīt kādu garāmbraucošu kuģi, tev būs jāliek lietā visas savas prasmes.”

(D. Defo. “Robinsons Krūzo”)

2. Pārrunājiet klasē vai grupā!

- Kā jutās Robinsons Krūzo, kad saprata, kas noticis?
- Ko darītu katrs no jums šādā situācijā?
- Meklējiet interneta resursos ziņas par kuģu katastrofām!

Piemēram, sk. 11 lielākās kuģu katastrofas Baltijas jūrā [tiešsaiste]. 2015. g. 9. apr. [skatīts 2020. g. 10. dec.]. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/arzemes/11-lielakas-kugu-katastrofas-baltijas-jura.d?id=45793251>

Atkal uz kuģa

Skaidro vārdus!

Mans pirmais uzdevums bija atrast dzeramo ūdeni. Jau stundām ilgi nebiju baudījis ne lāsīti un jutos briesmīgi **izslāpis**. Devos dziļāk kalnainajos **džungļos**, kur bagātīgi ziedēja koši, daudzkrāsaini ziedi. Atradis strautiņu ar dzidru ūdeni, kāri padzēros un noskaloju seju un rokas. Turpat līdzās daži putni knābāja savādus augļus, kas bija manas **dūres** lielumā.

Noplūcu vienu augli no koka un, ar **īkšķi** pārplēsis mizu, nobaudīju sulīgo mīkstumu. Nezinu, kā šo augli sauc, bet garšoja tas lieliski. Noplūcu vēl dažus, sabāzu kabatās vēlākam laikam un atgriezos piekrastē.

Jūrā bija iestājies **bēgums**, un sadragātais kuģis atradās tik tuvu, ka nolēmu līdz tam aizpeldēt. Iebrīdu, cik tālu varēju, un tad laidos peldus.

Kad pēc brīža pacēlu galvu, kuģa sāni slējās tieši man priekšā. Pamanīju pār **ortu** karājamies virvi un aizsniedzos līdz mezglam tās galā. Satvēris to ar abām rokām, uzrausos uz klāja. Tiklīdz basās kājas pieskārs dēļiem, mani sagaidīja skaļi rējieni. Kuģa suns Skallijs vētrā bija izdzīvojis. Beidzot es vairs nebiju viens!

Sirsnīgi apkampu četrkājaino draugu un tad devos meklēt kādas noderīgas lietas. Pārtikas lādē atradu maizi, sieru un **kaltētas kazas gaļas strēmeles**. Turpat bija arī maiss kviešu graudu, ko kuģa pavārs bija gatavojies malt miltos. Atradu arī pavāra nazi, iedurtu lielā siera ritulī.

No noliktavas izvilku **galdnieka lādi**, pilnu ar darbarīkiem. Paņēmu arī pāris zobenu, dažas **musketes**, maisiņu ar lodēm un **mučeli šaujampulvera**. Šie ieroči labi noderēs, ja būs jādodas medībās.

Kapteiņa **kajītē** atradu maisiņu ar sudraba **monētām** un Bībeli. Paņēmu gan Svētos Rakstus, gan monētas, lai gan nespēju iedomāties, ko iesākšu ar naudu uz neapdzīvotas salas.

Kad biju sakrāvis visus atradumus uz klāja, vajadzēja izdomāt, kā tos droši nogādāt krastā. Jūrā apkārt kuģim peldēja daudz norautu dēļu. Sasēju tos kopā ar virvi un izveidoju **plostu**. Tad uzmanīgi nolaidu uz plosta savāktās mantas. Kad atkal sākās **paisums**, nokāpu uz tā kopā ar suni, cerēdams, ka straume aiznesīs mūs līdz krastam.

Tiklīdz biju apsēdies uz galdnieka lādes, sajutu aiz muguras kaut ko mīksti nodunam uz dēļiem. Suns ierējās, es pagriezos un ieraudzīju, ka mums pievienojies kuģa kaķis.

Mana nelielā saime pieauga (...).

Dažās nākamajās dienās vēl vismaz divpadsmit reizes devos uz kuģi. Man izdevās atvest bieza **brezenta** gabalu un vētras norautas **buru** atliekas. Atradu arī vēl citus darbarīkus un **munīciju** ieročiem, koka spaiņus, **pavāra tecīlu**, dažus makšķerākus un auklas, kā arī mazliet apbružātu **tālskati**. Iegājis savā vecajā kajītē pēc šūpuļtīkla, ieraudzīju tajā guļam vēl vienu kaķi. Paņēmu to līdzī uz plostu.

Nabaga dzīvnieciņam ļoti paveicās, ka es to atradu tieši tajā dienā. Jau nākamajā naktī pēkšņi sacēlās vētra un **sadragāja** kuģi gabalos.

(D. Defo. "Robinsons Kruzo")

Skaidro vārdus!

(..) Mana jaunā mājvieta bija pavisam neliela saliņa. Nebija redzamas ne mājas, ne citas cilvēku klātbūtnes pazīmes – tikai biezi džungļi. Tālumā pāri jūrai varēju saskatīt zemi, taču nezināju, vai tas ir Dienvidamerikas krasts vai tikai kāda lielāka sala.

(..) Atradu lielisku vietu nometnes ierīkošanai. Tas bija līdzens laukumīņš pusceļā līdz virsotnei, ar skatu uz pludmali, kur jūra bija mani izmetusi krastā. No šejienes es varēju labi pārskatīt okeānu, pats paliekot apslēpts tuvojošos kuģinieku acīm, ja negribēšu tiem rādīties. Mazais zemes pleķītis – mans jaunais mājoklis – no visām pusēm bija aizsegts ar bieziem krūmiem. Turpat līdzās čaloja strautiņš ar dzidru ūdeni.

Steidzos atkal lejā uz krastu un pa vienai vien sanesu augšā visas no kuģa atnestās mantas. Kad sakrāvu tās aplī sev apkārt, suns uzlēca uz galdnieka lādes, bet kaķis notupās uz pulvera mučeles un sāka mazgāties. Bija jau tumšs, un es jutos noguris. Kādu brīdi palasīju Bībeli un pateicos Dievam par izglābšanos no vētras un dāsnajām dāvanām, ko man bija ļauts atrast. Un tad devos pie miera. (..)

Nākamajā dienā no brezenta uzbūvēju kārtīgu telti un iekāru tajā šūpuļtīklu. Tomēr vēl arvien nejutos nodrošinājies pret mežonīgajiem zvēriem, kas varētu man uzbrukt no kalniem.

Tāpēc sāku būvēt ap telti sētu – koka aizsargmūri. Cirtu kokus, attīrīju no zariem un spraudu zemē cieši līdzās citu citam. Drīz vien mans nelielais cietoksnis bija gatavs. Tam nebija ne durvju, ne vārtu. Es uztaisīju redeļu kāpnes, kuras ikreiz pacēlu un paslēpu, izejot no jaunajām mājām.

Pakalnā aiz telts izraku nelielu alu. Tajā noglabāju visu no kuģa atvesto šaujampulveri, lai tas lietū nesamirktu.

Apjautu, ka drīz varu pavisam zaudēt laika izjūtu, ja kaut kā to neuzskaitīšu. Tieši tajā vietā, kur mani izsvieda krastā, iedzinu zemē resnu mietu. Tas kalpos par kalendāru. Katru dienu ar nazi iegriezu tajā robu.

Kad ir tik daudz darāmā, laiks paiet ātri. Uzmeistaroju arī galdu un krēslu. Manas vecās drēbes bija noplīsušas, un es no buru atliekām pašuvu jaunas. Ķēru zaķus ēšanai un no to ādas pašuvu siltu apģērbu. Uzmeistaroju pat lielu saulesargu, lai pasargātos no karstās saules.

Iesēju uz kuģa atrastos kviešu graudus, novācu ražu un samalu miltos. Pirmais svaigās maizes klaipiņš, ko izcepu

pašdarinātā māla krāsni, garšoja tik brīnišķīgi kā vēl nekas visā manā mūžā.

Kādā dienā atradu trušu slazdā iekļuvušu kazu, kas tik žēli blēja, ka es to palaidu. Kaza sekoja man uz mājām, un viņai nopakaļ gāja kazlēnu pulciņš. Kopš tā brīža man nekad netrūka svaiga piena, un iemanījos pat gatavot sieru.

Noķēru papagaili un nosaucu to par Pollu. Tas labprāt ēda man no rokas, taču, lai kā es censtos, nespēju iemācīt to runāt.

Un tā robiņi laika stabā rindojās cits aiz cita, līdz bija pagājuši pieci gadi, un mana āda bija saulē iedegusi tumšā riekstu brūnumā.

(D. Defo. "Robinsons Kruzo")

5. Skaidrojiet izceltos vārdus! Rakstiet paskaidrojumus ailītē blakus tekstam!

6. Meklējiet informāciju par pasaules okeāniem! Pastāstiet to klasē!

Drosmīga izglābšana

Skaidro vārdus!

Pagāja gadi... Suns Skallijs un abi kaži pamazām novecoja un nomira. Arī papagailis Polls devās viņsaulē. Es noķēru un pieradināju citus putnus, kas kopā ar pieaugošo kazu ganāmpulku bija mana vienīgā sabiedrība. Ja vien nebūtu jāraizējas par **kanibālu** atgriešanos, tad laikam es ar prieku paliktu šajā **tropu paradīzē** visu atlikušo mūžu.

Tad kādu dienu pamanīju dūmu strūkļu ceļamies piekrastē apmēram divas **jūdzes** tālāk. Mana sirds **pamira**. Vai atkal kanibāli?

Paņēmu **tālskati** un **musketi** un, turēdamies koku ēnā, sāku **lavīties** gar krastu. Apstājos pie kāda strautiņa, kur bieži mēdzu ķert zivis. Strauta otrā pusē vismaz trīsdesmit vīri dejoja ap ugunskuru. Krasta smiltīs bija izvilkti divi **vienkoči**. Vēl divi citi vīri bija piesieti pie tuvējā koka.

Tad trīs deļotāji piegāja pie koka un, skaļi kļūgādami, pārcirta virves, kas saistīja gūstekņus. Vienam no tiem uzreiz ar **rungu** iesita pa galvu. Otrs, uz brīdi ticis brīvībā, iekliedzās un metās bēgt uz strauta pusi.

Trīs kanibāli paķēra **lokus un bultas** un steidzās bēglim pakaļ. Nonākuši pie strauta, divi no tiem ielēca ūdenī un sekoja bēglim, uzmetuši lokus plecā.

Es ātri izslīdēju no slēptuves un, nogaidījis, līdz izbēgušais gūsteknis izrāpjas no ūdens, metos virsū vajātājiem. Ar tālskata

galu iesitu pirmajam pa galvu, un tas iegāzās atpakaļ ūdenī. Taču otrs mani pamanīja un sātiski izlēca krastā. Viņš jau pasniedzās pēc loka. Sapratu, ka viņš grib mani nogalināt, tāpēc paķēru musketi un izšāvu pirmais.

Izdzirdot šāviena troksni, bēglis šausmās sastinga. Plati ieplestām acīm viņš neizpratnē raudzījās uz musketi. Viegli uzsitu viņam pa plecu un pasmaidīju, liekot saprast, ka neesmu **ienaidnieks**.

“Labāk nāc man līdzi, ja negribi, lai tevi atkal notver,” es skaļi ierunājos.

Tad pagriezos un skrēju atpakaļ uz meža pusi. Svešinieks man sekoja, jo arī citi kanibāli no pludmales sāka skriet uz mūsu pusi.

Drīz vien mēs nokļuvām drošībā, manā slēptuvē, un svešais vīrs manā priekšā nokrita uz ceļiem. Viņš satvēra manu kāju un uzlika sev uz galvas, atzīstot mani par savu **pavēlnieku**.

“Pietiek, pietiek,” es iebildu, pieceļot viņu kājās. “Man ir vajadzīgs draugs, nevis **vergs**. Mans vārds ir Robinsons Krūzo. Un kā sauc tevi?”

Svešais laikam mani nesaprata. “Šodien ir piektdiena,” es turpināju. “Tava laimīgā diena. Varbūt saukšu tevi par Piektdieni.” (...).

Tā sākās laimīgākais laiks manā dzīvē uz salas. Mācīju Piektdieni runāt angļiski. Iemācīju viņu audzēt labību un pieradināt putnus. Stāstīju viņam arī par savu ticību Dievam. Drīz vien sapratu – nav jābaidās, ka Piektdienis varētu man nodarīt ļaunu. Viņš bija krietns un uzticams, labākais draugs, ko jebkad biju pazinis.

(D. Defo. “Robinsons Krūzo”)

7. Skaidro izceltos vārdus!

- Pastāsti, kā Robinsons Krūzo tiek pie drauga?
- Kā tu vērtē Robinsona Krūzo rīcību, glābjot Piektdieni?
- Kā Robinsons Krūzo vērtē savu jauniegūto draugu?

8. Atbildi uz jautājumiem par tekstu! Atbildēs izmanto pilnus teikumus!

Nr. p. k.	Jautājums	Atbilde
1.	Kas notika ar Robinsona Krūzo suni un kaķiem?	
2.	Par ko Robinsons Krūzo raizējās?	
3.	Kas ieradās uz salas?	
4.	Ko svešinieki uz salas darīja?	
5.	Kā notikumā iesaistījās Robinsons Krūzo?	
6.	Kā uzvedās izglābtais vīrs?	
7.	Kas bija vajadzīgs Robinsonam Krūzo?	
8.	Kā Robinsons nosauca savu draugu? Kāpēc?	